

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobce: **Ing. P. Ch.**, zastoupen Mgr. Janem Holáskem, advokátem se sídlem Týn 3, Praha 1, proti žalovaným: **1) Finanční ředitelství pro hlavní město Prahu**, se sídlem Štěpánská 28, Praha 1, **2) Finanční úřad pro Prahu 5**, se sídlem Peroutkova 61, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutím žalovaného ad 1) ze dne 9. 7. 2008, čj. 3700/08-1100-106157, a ze dne 21. 8. 2008, čj. 12976/08-1100-106157, a proti rozhodnutím žalovaného ad 2) o daňové povinnosti a základu daně z příjmů fyzických osob, o zahájení i skončení daňových řízení daně z příjmů fyzických osob a o vyčerpání zůstatku odpočitatelné položky za zdaňovací období 1998-2008, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 3. 2012, čj. 7 Ca 292/2008 – 37,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovaným **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

IV. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Janu Holáskovi **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši 5.760 Kč, která je splatná do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

Odůvodnění:

I.
Vymezení věcí

[1] Žalobce podal dne 27. 10. 2008 žalobu proti rozhodnutí žalovaného ad 1) ze dne 21. 8. 2008, čj. 12976/08-1100-106157, jímž bylo zamítnuto odvolání proti platebnímu výměru na daň z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 2003. Dne 21. 11. 2008 rozšířil žalobce žalobu i na rozhodnutí žalovaného ad 1) ze dne 9. 7. 2008, čj. 3700/08-1100-106157, jímž byl změněn platební výměr na daň z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 2004, a na blíže neoznačená rozhodnutí žalovaného ad 2) o daňové povinnosti a základu daně z příjmů fyzických osob, o zahájení i skončení daňových řízení daně z příjmů fyzických osob a o vyčerpání zůstatku odpočitatelné položky, to vše pro zdaňovací období 1998 – 2008.

[2] Městský soud vyšel ze zjištění, že na majetek žalobce byl usnesením Městského soudu v Praze ze dne 27. 4. 2007, čj. 99 K 20/2000 – 768, prohlášen konkurs. V době podání žaloby neměl žalobce dispoziční oprávnění k majetku, které přešlo na správce konkursní podstaty. Žalobce ztratil oprávnění podat žalobu proti daňovým rozhodnutím, a proto soud žalobu odmítl dle § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s., neboť byla podána osobou zjevně neoprávněnou.

II.
Argumenty obsažené v kasační stížnosti

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti usnesení městského soudu včasnou kasační stížnost. Stěžovatel uvádí, že od zrušení konkursu dne 17. 12. 2004 nebyl na jeho majetek nikdy žádný konkurs prohlášen. Z kasační stížnosti lze dále dovodit právní argumentaci, dle níž může v případě nečinnosti správce konkursní podstaty podat žalobu úpadce. Úpadce je omezen v úkonech, které by zmenšovaly majetkovou podstatu. V úkonech, které o majetkovou podstatu pečují a zabraňují jejímu zmenšování, však omezen není. Podávat opravné prostředky je oprávněn ten, komu byla rozhodnutí doručována.

[4] V doplnění kasační stížnosti stěžovatel namítl, že městský soud měl dle § 37 odst. 5 s. ř. s. poučit žalobce o tom, že žalobu je oprávněn podat správce konkursní podstaty a nikoliv úpadce, a umožnit tak stěžovateli, aby odstranil nedostatek podmínek řízení. Postup městského soudu lze hodnotit jako přepjatý formalismus. Soud se měl dále zabývat tím, zda žalobou napadené rozhodnutí bylo doručeno správci konkursní podstaty, ze spisu přitom tato skutečnost jednoznačně nevyplývá. Na danou situaci lze analogicky vztáhnout i rozhodovací praxi soudů ve věcech mylného označení žalovaného, resp. pasivní legitimace (viz rozhodnutí NSS ze dne 12. 10. 2004, čj. 5 Afs 16/2003 – 56).

[5] Žalovaný ad 1) ve svém vyjádření ze dne 3. 9. 2012 poukazuje na to, že doklady o doručení rozhodnutí ze dne 21. 8. 2008 stěžovateli i správci konkursní podstaty jsou založeny ve spise. Rozhodnutí bylo stěžovateli doručeno dne 8. 9. 2008 a správci konkursní podstaty dne 25. 8. 2008.

III.
Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[6] Kasační stížnost není důvodná.

[7] Stěžovatel v prvé řadě tvrdí, že v době po 17. 12. 2004, kdy byl zrušen dříve prohlášený konkurs, nebyl na jeho majetek konkurs prohlášen. Z výpisu z obchodního rejstříku plyne, že na majetek stěžovatele byl prohlášen konkurs s účinky ke dni 27. 4. 2007 usnesením Městského soudu v Praze z téhož dne, čj. 99 K 20/2000 – 757. Správcem konkursní podstaty byl jmenován JUDr. Josef Cupka, advokát. Z rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2011, sp. zn. 29 Cdo 3084/2009, které je přístupné na www.nsoud.cz, plyne, že Vrchní soud v Praze potvrdil výše uvedené rozhodnutí o prohlášení konkursu usnesením ze dne 14. 12. 2007, čj. 1 Ko 347/2007 – 1089. Nejvyšší soud pak stěžovatelem podané dovolání odmítl. Tato zjištění jsou osvědčena též listinami založenými v rejstříku evidence úpadců přístupné na www.justice.cz. Tvrzení stěžovatele, že na jeho majetek nebyl po 17. 12. 2004 prohlášen konkurs, je tedy vyvráceno. Sám stěžovatel na podporu svého tvrzení nenavrhl provést žádný důkaz.

[8] Účinkem prohlášení konkursu na majetek úpadce je, že oprávnění nakládat s majetkem podstaty přechází na správce [§ 14 odst. 1 písm. a) zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání]. Řízení o nárocích, které se týkají majetku patřícího do podstaty nebo které mají být uspokojeny z tohoto majetku, mohou být zahájena jen na návrh správce nebo proti správci [§ 14 odst. 1 písm. d) zákona o konkursu a vyrovnání, k tomu srov. i písm. c) téhož ustanovení týkající se běžících řízení o nárocích]. Nejvyšší správní soud setrvale judikuje, že daňová povinnost úpadce a otázky s ní související je nárokem, který se týká majetku patřícího do podstaty (viz rozsudek ze dne 3. 4. 2007, čj. 8 Afs 88/2005 – 53, nebo usnesení ze dne 13. 4. 2010, čj. 8 Afs 54/2009 – 84; všechna zde cit. rozhodnutí NSS jsou přístupná na www.nssoud.cz). Aktivně legitimován k podání žaloby proti rozhodnutí správce daně poté, co nastaly účinky prohlášení konkursu, je výlučně správce konkursní podstaty (viz rozsudek NSS ze dne 5. 10. 2006, čj. 7 Afs 127/2004 – 72).

[9] K přechodu oprávnění nakládat s majetkem podstaty, a tedy i aktivní věcné legitimace v řízeních o nárocích náležejících do podstaty, dochází přímo ze zákona. I kdyby snad následně správce konkursní podstaty řádně nevykonával svoji funkci a neplnil své povinnosti, nedochází k přechodu aktivní legitimace zpět na úpadce. Úpadce se v takovém případě může domáhat zproštění správce konkursní podstaty jeho funkce (§ 8 odst. 6 zákona o konkursu a vyrovnání), či se domáhat vůči správci náhrady škody. Úpadci nenáleží po dobu trvání účinků prohlášení konkursu postavení jakéhosi subsidiárního žalobce, který by v případě nečinnosti správce konkursní podstaty byl oprávněn vyvolat místo něj řízení o nárocích náležejících do majetkové podstaty. Účinky prohlášení konkursu zanikají až okamžikem zrušení konkursu (§ 45 odst. 1), resp. po nabytí právní moci rozhodnutí o nuceném vyrovnání (§ 41 odst. 1).

[10] Pokud přesto podá žalobu proti rozhodnutí správce daně úpadce, jde o případ, kdy je žaloba podána osobou bez aktivní věcné legitimace (viz rozsudek NSS ze dne 30. 7. 2010, čj. 8 Afs 3/2010 – 120 nebo usnesení NSS ze dne 13. 4. 2010, čj. 8 Afs 54/2009 - 84, srov. též usnesení NS ze dne 30. 4. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1566/96, č. 17/1998 Sb. rozh. civ.). Jelikož se jedná o zcela zjevný nedostatek aktivní věcné legitimace, lze pro něj žalobu

odmítnout podle § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s. (viz rozsudek NSS ze dne 27. 9. 2005, čj. 4 As 50/2004-59, resp. cit. usnesení čj. 8 Afs 54/2009-84).

[11] Námitce, že městský soud měl postupovat dle § 37 odst. 5 s. ř. s. a vyzvat stěžovatele k odstranění nedostatku žaloby spočívající v uvedení nesprávného žalobce, soud nemohl přisvědčit. Ustanovení § 37 odst. 5 s. ř. s. slouží k odstranění a opravě vad návrhu na zahájení řízení, které brání jeho věcnému projednání. Tento postup se tedy použije, jestliže žaloba neobsahuje náležitosti stanovené zákonem. V daném případě však žaloba netrpěla žádnými nedostatky, pokud jde o označení osoby žalobce. Je z ní zcela jednoznačně patrné, kdo žalobu podává, tedy že ji podává osobně úpadce.

[12] Stěžovatel dále argumentuje tím, že prý měl být o nedostatku aktivní věcné legitimace poučen. Z § 36 odst. 1 s. ř. s. plyne, že soud je povinen poskytnout účastníkům poučení o jejich procesních právech a povinnostech v rozsahu nezbytném pro to, aby v řízení neutrpěli újmu. Soudy naproti tomu nejsou povinny poučovat o právech hmotných. Poučení o nedostatku aktivní věcné legitimace je pak třeba zcela nepochybně považovat právě za poučení o hmotném právu, k němuž se však soudy z důvodu zachování rovnosti účastníků řízení nemohou uchýlit (srov. též usnesení NS ze dne 16. 7. 2008, sp. zn. 26 Cdo 4364/2007, přístupné na www.nsoud.cz). Městský soud tedy nepochybil, jestliže stěžovatele neupozornil na nedostatek jeho aktivní věcné legitimace. Ostatně takovéto upozornění by na výsledku věci nemohlo ani nic změnit.

[13] Stěžovatel dále připodobňuje situaci, kdy žalobu nesprávně podal úpadce namísto správce konkursní podstaty, k situaci, kdy v žalobě je nesprávně označen žalovaný správní orgán. Domáhá se proto analogické aplikace právního názoru obsaženého v usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 12. 10. 2004, čj. 5 Afs 16/2003 – 56, č. 534/2005 Sb. NSS. K tomu soud uvádí, že se jedná o dvě naprosto odlišné situace. Postavení žalobce náleží v soudním řízení správním komukoliv, kdo tvrdí, že byl napadeným správním rozhodnutím dotčen na svých právech (srov. § 65 odst. 1 a 2 s. ř. s.). Aktivní žalobní legitimaci tedy zakládá pouhé tvrzení žalobce. Naproti tomu § 69 s. ř. s. stanoví, že žalovaným je správní orgán, který rozhodl v posledním stupni. Zákon tak v případě žalovaného výslovně určuje, komu toto postavení v řízení o žalobě proti správnímu orgánu náleží. Zatímco tedy osobu pasivně legitimovanou určuje přímo zákon, aktivní žalobní legitimaci zakládá tvrzení o dotčení na právech konkretizované přímo v žalobě. Právní závěr přijatý rozšířeným senátem týkající se vadného označení žalovaného správního orgánu v žalobě nelze proto aplikovat na případy, kdy žalobu podá osoba, která postrádá aktivní věcnou legitimaci. Žaloba byla odmítnuta pro zcela zjevný nedostatek aktivní věcné legitimace.

[14] Pro posouzení otázky naplnění aktivní věcné legitimace stěžovatelem nepovažuje soud vůbec za důležité, zda žalobou napadená rozhodnutí žalovaných byla doručena též správci konkursní podstaty. Případné vady při doručování daňových rozhodnutí by mohly mít eventuálně za následek, že rozhodnutí nebyla řádně doručena, tudíž nenabyla právní moci a nepočala běžet lhůta pro podání žaloby ke správnímu soudu. Relevance řádného doručení rozhodnutí žalovaných by tedy mohla vyvstat teprve tehdy, když by žalobu podal správce konkursní podstaty a soud by ověřoval, zda je žaloba podána včas. V nyní posuzovaném případě ovšem nejde o včasnost žaloby, nýbrž o to, zda byla podána osobou

oprávněnou. Pro dokreslení nedůvodnosti této části argumentace stěžovatele soud přesto uvádí, že ve správním spise jsou založeny doručenky, z nichž se podává, že rozhodnutí žalovaného ad 1) ze dne 9. 7. 2008, čj. 3700/08-1100-106157, bylo doručeno JUDr. Cupkovi, správci konkursní podstaty, dne 15. 7. 2008 a rozhodnutí ze dne 21. 8. 2008, čj. 12976/08-1100-106157, mu bylo doručeno dne 25. 8. 2008.

IV.
Závěr a náklady řízení

[15] S ohledem na výše uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je nedůvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.). Neshledal přitom žádnou vadu, k níž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.).

[16] O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto v souladu s § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel, který neměl v tomto řízení úspěch, nemá na jejich náhradu právo. Žalovanému ad 1) nevznikly v řízení o kasační stížnosti náklady převyšující běžnou administrativní činnost. Žalovanému ad 2) pak nevznikly v tomto řízení náklady žádné. Proto jim soud nepřiznal náhradu nákladů řízení.

[17] Stěžovateli byl usnesením NSS ze dne 18. 7. 2012, čj. 1 Afs 52/2012 – 41, ustanoven zástupcem pro řízení o kasační stížnosti advokát Mgr. Jan Holásek; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 8 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Ustanovený zástupce provedl v řízení dva úkony právní služby, a to převzetí právního zastoupení (tento úkon v sobě zahrnuje i první poradu s klientem) a doplnění kasační stížnosti na výzvu soudu [§ 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)]. Soud mu tedy přiznal odměnu za zastupování podle § 7 ve spojení s § 9 odst. 3 písm. f) advokátního tarifu ve výši 4.200 Kč a náhradu hotových výdajů v částce 600 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu); celkem tedy 4.800 Kč. Protože je advokátní kancelář (společnost s ručením omezeným), jejímž společníkem je Mgr. Holásek, plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se tento nárok o částku odpovídající dani, kterou je povinna tato společnost odvést z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Částka daně vypočtená podle § 37 odst. 1 a § 47 odst. 1 písm. a) a odst. 4 zákona o dani z přidané hodnoty činí 960 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. září 2012

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu